

Tanssin tiedotuskeskuksen lausunto opetus- ja kulttuuriministeriölle 2.4.2020

Esittävän taiteen valtionosuusjärjestelmän uudistaminen

[Työryhmän ehdotus on ladattavissa täältä >](#)

Lain soveltamisalan laajentaminen (1§)

Tiedotuskeskuksen vastaus: Kannatan

Lain tavoite (2§)

Kannatan

Valtionosuuden tavoite (3§)

Kannatan

Valtionosuuden saamisen edellytykset (4§)

Kannatan

Valtionosuuden myöntäminen toistaiseksi tai määräajaksi (5§)

Kannatan

Valtionosuuden perusteeksi vahvistettavan henkilötyövuosien määrän määräytymisen perusteet (6§)

Tiedotuskeskuksen muutosehdotus tai muu kommentti:

Kun valtionosuuden perusteeksi vahvistetaan henkilötyövuosien määrää, ei kuluva vuotta 2020 tule ottaa huomioon yhtenä kolmesta vertailuvuodesta.

Henkilötyövuosilaskelmassa keskipalkan määräytymisen perusteet vinouttavat ja kurjistavat toimintaa pienten toimijoiden kohdalla. Tätä epäkohtaa laki ei korjaa. Ratkaisu voisi olla

toimijan kokoluokkaan sidottu erillinen ja erikseen määritelty keskipalkkakajakaja. Tämä olisi syytä tuoda esille lain perusteluissa.

Henkilötyövuosien laskentaperusteita määritettäessä erityistä huomiota tulisi kiinnittää henkilötyövuosien kertymiseen vos-toimijoiden yhteistyöproduktioissa: Nykyinen määräys, jonka mukaan henkilötyövuosia kertyy vain palvelua ostavalle (suuremmalle) organisaatiolle, hyödyttää suuria toimijoita ja estää alan toimijoiden välistä taiteellisesti, tuotannollisesti ja alueellisesti kannatettavaa yhteistyötä.

Henkilötyövuosien raportoinnin ohjeistusta tulisi selkiyttää tulkinnanvaraisuuksien poistamiseksi.

Korotetun valtionosuusprosentin määräytymisen perusteet (6§)

Tiedotuskeskuksen muutosehdotus tai muu kommentti:

Korotetun valtionosuusprosentin kulttuuripoliittinen vaikuttavuus on merkittävä.

Ehdotuksessa esitetty korotettujen henkilötyövuosien määrä eli 120 on alimitoitettu. On huolehdittava siitä, että kokonaisuudessa on riittävän suuri suhteessa kaikkiin niihin kulttuuripoliittisesti merkittäviin erityistarpeisiin, joita tällä korotetulla henkilötyövuosimäärällä pyritään kattamaan.

Lakiesityksessä määritellään korotetun valtionosuusprosentin perusteeksi se, että ”huomattava osuus toiminnasta” on kiertue- ja tai vierailutoimintaa, lapsille, kielellisille vähemmistöille tai erityisryhmille kohdistuvaa esitystoimintaa taikka jos tähän on muu toimintayksikön toimintaan erityinen kulttuuripoliittinen syy. Tämän huomattavan osuuden määrittelyssä pitäisi olla selkeät ja läpinäkyvät kriteerit, jotka tulisi kirjata lain perusteluosaan.

Itse lakiin ehdotetaan muutosta, jossa edellä mainittuihin korotetun valtionosuusprosentin perusteisiin lisätään tanssi-, sirkus- tai muu vastaava toiminta.

Korotetun valtionosuusprosentin määräytymisperusteena kiertue- ja vierailutoiminta on periaatteessa hyvä. Lain perusteluihin tulisi kirjata, että korotetun valtionosuusprosentin arvioinnin tulisi kannustaa vierailuihin sekä vos-toimijoiden kesken että vos- ja vapaan kentän toimijoiden välillä. Lisäksi olisi todettava, että teattereiden olisi ulotettava vierailujen vastaanottaminen muihin taiteisiin teatterin lisäksi.

Valtionosuuden piiriin kuuluvien tanssin aluekeskusten (Zodiak – Uuden tanssin keskus, Jojo – Oulun tanssin keskus ja Rimpparemmi) aluekeskustoimintaan saamat määrärahat tulee siirtää vos-järjestelmän piiriin. Aluekeskustoiminnassa syntyneet henkilöstömenot tulee huomioida

täysimääräisesti henkilötyövuosiin oikeuttavina menoina uuteen rahoitusjärjestelmään siirryttäessä.

Svenska Teatern ja Tampereen Työväen Teatteri –nimisten teattereiden rahoitusasema (6§)

Tiedotuskeskuksen muutosehdotus tai muu kommentti:

Antaessaan kansallisen päänäyttämön aseman kahdelle teatterille lakiesitys kohtelee eri taidemuotoja eriarvoisesti. Kansallinen, valtakunnallinen tai muu erityisasema pitäisi lain mukaan olla mahdollinen myös jonkun muun taiteen alan toimijalle. Svenska Teatern rinnastuu kielipoliittisesti Suomen Kansallisteatteriin. Tampereen Työväen teatterin asema suomalaisessa teatterikentässä on toinen ja sen ansiokasta ja monipuolista toimintaa voitaisiin tukea esimerkiksi korotetun valtionosuusprosentin mukaisesti.

Määräajoin laadittava toimintayksikön rahoitusta koskeva suunnitelma (7§)

Tiedotuskeskuksen muutosehdotus tai muu kommentti:

Määräajoin laadittava kolmen tai kuuden vuoden rahoitusta (lakipykälässä puhutaan rahoitusta koskevasta suunnitelmasta, perusteluissa tavoitteita, toimintaa ja rahoitusta koskevasta suunnitelmasta) koskeva suunnitelma on kannatettava. Suunnitelmaa olisi arvioitava kriteereillä, jotka ovat linjassa Taiteen edistämiskeskus toiminta-avustuspäätösten kriteerien kanssa. Tämä olisi syytä kirjata lain perusteluihin.

Uudistusta toteutettaessa olisi henkilötyövuosien kokonaismäärän oltava riittävällä tasolla.

Myös ehdotuksessa esitetty korotettujen henkilötyövuosien määrä eli 120 henkilötyövuotta on alimitoitettu. Pitäisi huolehtia, että kokonaismäärä on riittävän suuri suhteessa kaikkiin niihin kulttuuripoliittisesti merkittäviin erityistarpeisiin, joita tällä korotetulla henkilötyövuosimäärällä tulisi kattaa. Henkilötyövuosien kokonaismäärää on tarkasteltava ja mahdollisesti lisättävä kolmen vuoden välein suhteessa kentän volyymin kehitykseen.

Hakeminen valtionosuuden piiriin (8§)

Tiedotuskeskuksen muutosehdotus tai muu kommentti:

Säännöskohtaisissa 3 §:n perusteluissa todetaan: Ehdotetun 8 §:n 3 momentin mukaan opetus ja kulttuuriministeriö pyytäisi valtionosuuteen oikeutetuksi hyväksymistä koskevista hakemuksista Taiteen edistämiskeskukseen lausunnon. Lausunnossa Taiteen edistämiskeskus tarkastelisi muun muassa, miten hakijoiden toiminta vastaa laissa säädettyjä tavoitteita.

Lain perusteluissa mainitaan, että "Säännöksen soveltaminen edellyttää kokonaisharkintaa, jossa otetaan huomioon esittävän taiteen palveluiden valtakunnallinen kokonaisuus." Tätä kokonaisuutta arvioitaessa tulisi ottaa huomioon koko esittävän taiteen kenttä ja myös valtion Taiteen edistämiskeskuksen kautta esittävälle taiteelle osoittama tuki ja toiminta. Kokonaisharkintaa tukisi se, että valtionosuusjärjestelmän kautta ja Taiteen edistämiskeskuksen kautta rahoitettujen toimijoiden arviointikriteerit olisivat yhdensuuntaiset. Tämä tulisi kirjata lain perusteluihin.

Uudistuksen yhtenä lähtökohtana on ollut, että rahoitusjärjestelmien välillä olisi liikkuvuutta. Tätä tavoitetta ja rahoitusjärjestelmien tasaveroisuutta edistäisi edellä mainitulla tavalla toteutettu kokonaisarviointi.

Taiteen edistämiskeskukselle on varattava riittävät resurssit arviointiin.

Määräajoin tehtävä valtionosuuden edellytysten täyttymisen arviointi (8§)

Kannatan

Valtionosuusprosentit 37 ja 60 (rahoituslaki 22§)

Kannatan

Esittävien taiteiden yksikköhinnat (rahoituslaki 35§)

Kannatan

Tiedotuskeskuksen muut kommentit ja huomiot lausuntoon

Päätöksenteon läpinäkyvyyden ja lain toteutumisen arvioinnin takia ministeriön päätösten ja arviointiperusteiden tulisi olla julkisia. Tämä tulisi kirjata lain perusteluihin.

Lain tarkoituksen ja kokonaisarvioinnin (johon perusteluissa useasti viitataan) toteutumisen vuoksi olisi syytä toteuttaa ulkopuolinen auditointi säännöllisin väliajoin. Tämä tulisi kirjata lain perusteluosaan.

Esittävän taiteen kenttää ja sen uudistamista on tarkasteltava kokonaisuutena ja tämä tulee tulevissa rahoituspäätöksissä ottaa huomioon. Vapaan kentän toimintamahdollisuudet ylipäättään on turvattava. Jotta Taiteen edistämiskeskuksen rahoittamilla toimijoilla olisi todellinen mahdollisuus siirtyä valtionosuusjärjestelmän piiriin, on rahoitustason oltava riittävä.

Korotettu valtionosuusprosenttikan ei mahdollista uudenlaisten alustatyyppisten toimijoiden, joiden toiminnassa esimerkiksi vierailu- ja vuokraustoiminta on keskeistä,

rahoittamista valtionosuusjärjestelmän puitteissa. Siinä mielessä järjestelmä ei ole joustava eikä tue uudenlaisia toimintatapoja. Niiden toiminta, kehittyminen ja rahoitus onkin mahdollistettava muuten.

Tanssin talon rahoitusasema on turvattava. Koska henkilötyövuosiperustainen rahoitus ei sen toimintamalliin sovi, sen rahoituksen tulee toteutua joko Taiteen edistämiskeskuksen kautta tai muulla tavalla. Kaikissa tapauksissa sen rahoituksen pitää olla riittävä.